Tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös pakollisesta terveystarkastuksesta

ASIA

Tartuntatautilain 16 §:n nojalla annettava päätös terveystarkastukseen määräämiseksi tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaisen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

ASIAN TAUSTA

Sosiaali- ja terveysministeriön 26.1.2021 päivitetyn covid-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamisen toimintasuunnitelman mukaan uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-CoV-2-virusmuunnoksia, jotka leviävät selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit ja voivat vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on 29.3.2021 antamassaan ohjeessa suositellut, että kaikki riskimaista Suomeen tulevat matkustajat ohjataan koronatestiin rajanylityspisteellä.

Lapin aluehallintovirasto on 26.2.2021 tekemällään päätöksellä (LAAVI/328/2021) määrännyt toimialueensa kuntia ja kuntayhtymiä

tartuntatautilain 15 §:n nojalla järjestämään kaikille alueellaan sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta maahan tuleville henkilöille terveystarkastuksen SARS-CoV2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Määräys on ollut voimassa 1.3.–31.3.2021. Määräystä on jatkettu 25.3.2021 tehdyllä päätöksellä (LAAVI/472/2021) ajalle 1.4.–30.4.2021 ja 29.4.2021 annetulla päätöksellä (LAAVI/632/2021) ajalle 1.5.–31.5.2021.

LAUSUNNOT

Aluehallintovirasto on hankkinut asiassa lausunnot Tornion kaupungilta, Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiriltä, Länsi-Suomen merivartiostolta, Lapin poliisilaitokselta sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta.

Länsi-Suomen merivartioston 7.5.2021 antaman lausunnon mukaan tartuntatautilain 16 §:n mukaisella pakollisuudella ei ole olennaista vaikutusta Rajavartiolaitoksen toimintaan tai resursseihin niillä rajanylityspaikoilla, joilla Länsi-Suomen merivartiosto suorittaa sisärajavalvonnan palauttamiseen liittyviä rajatarkastuksia.

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin ja Tornion kaupungin 7.5.2021 antaman lausunnon mukaan testaustoiminta on ollut Torniossa ympärivuorokautista 15.2.2021 alkaen. Kaikki ilman ennakkotestitodistusta Suomeen saapuvat arvioidaan ja ohjataan tarvittaessa testiin. Testaamatta maahan saapuu noin 3 % rajanylittäjistä, pois lukien logistiikkahenkilöstö. Nämä ylittäjät on arvioitu erillisen riskiarvion perusteella matalan riskin henkilöihin taudin maahantuonnin suhteen. Luku sisältää myös kaikki yhteistyöstä rajalla kieltäytyjät, joita on ollut toistaiseksi vähän – muutamia henkilöitä viikossa. Kieltäytyjät ovat pääasiassa Ruotsin puolella asuvia Suomen kansalaisia. Länsi-Pohjassa tartunnanjäljitys on koko pandemian ajan toiminut erinomaisesti. 80–100 % tapauksista on saatu tartunnanlähde selvitettyä ja tuntemattomia tartunnanlähteitä on ollut hyvin vähän.

Epidemiologisen tiedon perusteella Tornion rajanylityspisteen noin 3 %:n vuoto ei muodosta taudin maahantulon suhteen merkittävää

riskiä eikä ole näyttöä tai viitettä siitä, että jatkotartuntoja olisi tämän seurauksena ilmaantunut. Alueen resurssit ovat hyvin rajalliset, vaikka mukaan otettaisiin yksityinen sektori. Mahdollinen pakkotestauspäätös lisäisi merkittävästi terveydenhuollon resurssien ohjaamista testaustoimintaan rajalla. Pakkotestauspäätökselle ei ole tällä hetkellä alueen tartunnanjäljityksen perusteella epidemiologisia perusteita eikä sen antamisella olisi vaikutusta epidemian hallintaan. Päätös pakkotestauksesta voi lisätä paikallisen väestön ja viranomaisten vastakkainasettelua.

Pakkotestauspäätöksellä ei olisi joka tapauksessa merkitystä matkailijoiden osalta, sillä heitä ei alueella ole käytännössä ollut nyt. Sillä ei olisi myöskään vaikutusta kotimaisiin ostosmatkailijoihin, koska heillä on Ruotsin vaatima 48 tunnin ennakkotestitodistus ja he palaavat Suomeen saman päivän aikana. Vaikutusta ei myöskään olisi rajan ylittäviin työntekijöihin, jotka testataan viikoittain.

Rajayhteisöön kuuluville Ruotsin puolella asuville Suomen kansalaisille tehdään kaikille riskinarvio, mikäli heillä ei ole voimassa olevia koronatodistuksia, ja heidät ohjataan vapaaehtoiseen terveystarkastukseen. Vain harva kieltäytyy testistä. Tartuntataudeista vastaava lääkäri määrää terveystarkastuksen pakolliseksi kieltäytyjille. Tarvittaessa pyydetään virka-apua poliisilta. Huolimatta tartuntatautilääkärin määräyksestä tai yleisestä pakkopäätöksestä ketään ei testata väkisin, joten käytännössä vaihtoehdoksi jää kahden viikon karanteeni.

Rajayhteisöön kuuluville Ruotsin kansalaisille, jotka täyttävät maahantulon edellytykset, tehdään riskiarvio ja ohjataan vapaaehtoiseen terveystarkastukseen. Kieltäytyjille voidaan määrätä pakollinen terveystarkastus tartuntatautilääkärin toimesta ja pyytää tarvittaessa poliisin virka-apua. Mikäli testauksesta kieltäydytään, heidät voidaan myös käännyttää takaisin Ruotsiin. Käytännössä ongelmia ei ole ollut, koska rajayhteisöön kuuluvat Ruotsin kansalaiset käyvät vapaaehtoisessa testissä, ellei ole ollut voimassa olevaa koronatodistusta.

Epidemiologisesti ja vastoin yhdenvertaisuusperiaatetta on perustelematonta päättää pakkotestauksesta ainoastaan Tornion

rajanylityspisteellä. Tautitilanne Norrbottenissa on huono koko alueella, minkä vuoksi pakkotestauspäätöstä vain yhden rajanylityspisteen kohdalle ei voida asettaa. Mikäli pakkopäätökseen päädytään, se tulee ulottaa koskemaan koko Ruotsin maarajaa Suomen kanssa. Pakkotestaus Torniossa lisäisi todennäköisesti pakkotestauksen kiertämistä saapumalla maahan muista Tornionjokivarren rajanylityspaikoista.

Pakkotestauspäätöksen sijaan tulisi seurata tautitilannetta ja rajan terveysturvallisuutta edelleen tarkasti. Mikäli epidemian hallinta Länsi-Pohjassa vaarantuu, tulisi päätöstä arvioida uudelleen. Samoin tulisi menetellä siinä tilanteessa, että vapaaehtoisesta vahvasta suosituksesta huolimatta kieltäytyminen testauksesta lisääntyisi Tornion rajanylityspisteellä. Myös rajan ylittävien työntekijöiden testauksen tihentäminen viikon sijasta 72 tuntiin tulisi epidemiatilanteen vaikeutuessa kuulua harkittaviin toimenpiteisiin.

Lapin poliisilaitoksen 10.5.2021 antaman lausunnon mukaan pakolliseen terveystarkastukseen velvoittaminen vaikuttaisi poliisin toimintaan Lapissa. Lapin poliisilaitoksen resurssit on mitoitettu niin, että normaalit hälytystehtävät, perustutkinta ja lupapalvelut saadaan hoidetuksi. Meri-Lapin alueella ei ole poliisipartioiden vähäisen määrän vuoksi mahdollisuutta laajempaan virka-aputehtävien hoitamiseen käytännössä. Poliisi hoitaa muutamia virka-apupyyntöjä säännöllisesti päivittäin, ja niitä on mahdollisuus hoitaa hiukan enemmänkin. Rajoittavana tekijänä on kuitenkin kiireellisten hälytystehtävien toimintavalmiuden vaatimus, mikä on poliisin lakisääteinen perustehtävä. Resurssitilanteeseen vaikuttaa heikentävästi myös lähestyvä kesälomakausi.

Virka-apumenettelyä hidastaa toiminnan tiukka laillisuusvaatimus. Virka-apupyyntö tulee tehdä kirjallisesti virkalääkärin toimesta ja pyyntö toimitetaan Oulun johtokeskukseen, jossa päätöksen tekee kirjallisesti poliisipäällystöön kuuluva yleisjohtaja. Sen jälkeen tehtävälle määrätään suorittava poliisipartio. Mainituissa olosuhteissa Lapin poliisilaitos ei voi taata ehkä kymmeniin nousevien päivittäisten virka-apupyyntöjen nopeaa hoitamista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) 10.5.2021 antaman lausunnon mukaan Euroopan tautien valvonnan ja ehkäisyn keskus ECDC on ohjeistanut 12.3.2021 jäsenmaita rajoilla matkustajille tehtävistä testaus- ja karanteenitoimenpiteistä. THL on antanut 29.3.2021 suosituksen maahantulopisteillä tehtävistä testauksista ja 17.2.2021 suosituksen kuljetusyhtiöille ja varustamoille negatiivisen koronatestituloksen edellyttämisestä kaikilta ulkomailta Suomeen tulevilta matkustajilta. THL:n suositukset ovat ECDC:n ohjeen mukaisia.

Covid-19-epidemian hallitsemiseksi Suomessa ja uusien virusmuunnosten leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, että maahantulopisteillä noudatetaan mahdollisimman tarkkaan THL:n antamia suosituksia testaus- ja karanteenikäytännöistä. Edelleen THL katsoo, että aluehallintovirastojen on varmistettava testaus- ja karanteenikäytäntöjen toteutuminen määräämällä tartuntatautilain (1227/2016) 16 §:n mukaiset pakolliset terveystarkastukset niille matkustajille, jotka ovat 14 vrk sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä/14 vrk.

Lähtömaasta riippumatta kaikki matkustajat, joilla on covid-19-tautiin sopivia oireita, tulee aina ohjata terveystarkastukseen ja koronavirustestiin. Maahantulopisteillä noudatetaan THL:n antamia ohjeita koronavirustestauksista ja huomioidaan mm. koronavirusennakkotestit, todistukset sairastetusta covid-19-taudista ja poikkeukset testauskäytännöistä kuten THL:n ohjeissa on todettu.

Virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi määrätä henkilön 14 vuorokauden mittaiseen karanteeniin, mikäli mahdollisen tartunnan leviämisen estämistä ei voida luotettavasti muuten varmistaa (tartuntatautilaki 1227/2016, 60 §). Jos henkilö esimerkiksi kieltäytyy terveystarkastus- ja/tai testauskäytännöistä, voi karanteeniin määrääminen olla perusteltua. Karanteenimääräykset annetaan yksilöllisen arvion perusteella.

THL kannattaa lausunnossaan sitä, että Tornion raja-alueen erityisryhmät jätetään pakollisten terveystarkastusten ulkopuolelle, mikäli paikalliset terveysviranomaiset katsovat, että pakollisten terveystarkastusten ulkopuolelle jättämisellä ei vaaranneta terveysturvallisuutta.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki Tornion kaupungissa sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan maahantulon jälkeen Tornion kaupungin järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Tässä päätöksessä riskimaista tulevilla henkilöillä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä / 14 vrk.

Määräys ei koske seuraavia henkilöitä:

- **vuonna 2008 tai sen jälkeen syntyneet lapset**
- **kuljetus- ja logistiikkahenkilöstö työtehtävissään**
- **henkilöt, joilla on esittää negatiivinen tulos enintään 72 tuntia ennen maahantuloa otetusta koronavirustestistä**
- **henkilöt, joilla on esittää luotettava todistus alle kuusi kuukautta sitten sairastetusta covid-19-infektiosta**

- **erityisryhmät, joilla on paikallisten tartuntatautiviranomaisten kanssa sovitun menettelyn mukainen todistus**

Määräys on voimassa 14.5.2021–31.5.2021.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain (731/1999) 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 14 §:n mukaan kunnan on järjestettävä yleisiä rokotuksia ja terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi. Rokotukseen tai terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Tartuntatautilain 15 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi määrätä järjestettäväksi toimialueensa jollakin paikkakunnalla tai tietyssä työpaikassa, laitoksessa, kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville terveystarkastuksen, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen. Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan terveystarkastuksen suorittaa lääkäri tai asianmukaisen koulutuksen saanut muu terveydenhuollon ammattihenkilö lääkärin valvonnassa. Tarkastuksen osana voidaan

ottaa välttämättömiä näytteitä ja tehdä muu tutkimus, josta ei aiheudu merkittävää haittaa tutkittavalle.

Tartuntatautilain 16 §:n mukaan aluehallintovirasto voi päättää, että 14 ja 15 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Päätös voi kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön.

Saman pykälän 2 momentin mukaan virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan päätöksen pakollisesta terveystarkastuksesta, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä.

Tartuntatautilain 22 § 1 momentin mukaan yleisvaaralliseen tai valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen ja sairastuneeksi perustellusti epäillyn sekä tällaiseen tautiin altistuneen tai perustellusti altistuneeksi epäillyn henkilön on annettava asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle nimensä, syntymäaikansa tai henkilötunnuksensa, yhteystietonsa, kotikuntansa sekä mahdollinen muu oleskelupaikkansa sekä muut tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot.

Tartuntatautilain 60 § 1 momentin mukaan, jos yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää, virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää henkilön karanteenista enintään yhden kuukauden ajaksi. Päätös karanteenista voidaan tehdä henkilölle, jonka on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillylle tartuntataudille.

Tartuntatautilain 88 §:ssä viitataan rikoslain (39/1889) 44 luvun 2 §:ään, jossa säädetään terveydensuojelurikkomuksesta määrättävästä rangaistuksesta. Henkilö voidaan rikoslain säännöksen mukaan tuomita terveydensuojelurikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi, jos hän tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tartuntatautilain 16 §:n perusteella asetetun velvollisuuden.

Tartuntatautilain 89 §:n 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä rajavartiolain (578/2005) 38 §:ssä säädetään, käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tietosuojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019).

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen (146/2017) 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Covid-19-tartuntatauti ja tautitilanne

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Covid-19 (myöhemmin myös *koronavirusinfektio*) on yleisvaarallinen tartuntatauti, johon ei toistaiseksi ole tehoavaa spesifistä lääkehoitoa. Virus aiheuttaa tartuntoja edelleen sekä Suomessa että laajasti muualla maailmassa. Maailmalla – ja myös Suomessa – kiertää tällä hetkellä useita eri koronaviruksen muunnoksia. Osa näistä muunnoksista leviää aiempaa viruskantaa nopeammin ja aiheuttaa riskin epidemian pahenemiselle ja terveydenhuollon kantokyvyn heikentymiselle. Suomen väestöstä valtaosa on yhä altis tartunnalle, koska virus on uusi eikä väestössä ole siltä suojaavia vasta-aineita. Väestön rokotukset koronavirusinfektiota vastaan on aloitettu

vuodenvaihteessa 2020–2021. Suomen koronarokotusstrategian mukaan ensimmäisenä on rokotettu ne sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, jotka hoitavat covid-19-potilaita sekä iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstö ja asukkaat.
Nämä ryhmät on jo pääosin rokotettu, ja on siirrytty rokottamaan ikääntynyttä väestöä sekä niitä, joilla on vakavalle koronavirustaudille altistava lääketieteellinen riskitekijä.
19.4.2021 voimaan tulleen valtioneuvoston asetuksen (STM/2021/66) mukaan muu väestö rokotetaan tämän jälkeen ikäryhmittäin vanhimmasta ikäryhmästä alkaen. Tavoite on rokottaa kaikki ne, jotka rokotuksen haluavat ja joille sen voi rokotteiden myyntilupien käyttöaiheiden mukaan antaa. Kaikkien halukkaiden rokottaminen tulee kestämään kuukausia. Rokotusten käynnistyttyä yhteiskunnassa ei voida palata normaaliin elämään välittömästi, vaan muutos tapahtuu vähitellen useiden kuukausien kuluessa.

Valtakunnallinen covid-19-tautitilanne on huhtikuun 2021 alkupuolelta alkaen kääntynyt parempaan suuntaan, mutta tilannetta luonnehtivat edelleen suuret alueelliset erot ja nopea ajallinen vaihtelu. Lapin aluehallintoviraston toimialueella Lapin sairaanhoitopiiri on epidemian perustasolla. 14 vuorokauden ilmaantuvuus Lapin sairaanhoitopiirin alueella on 6,8 / 100 000 (THL:n koronakartta 10.5.2021). Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri on ollut kiihtymisvaiheessa marraskuusta 2020 lähtien. Ilmaantuvuus Länsi-Pohjassa on 50,3 / 100 000 (THL:n koronakartta 10.5.2021).

Suomen lähialueilla Pohjois-Ruotsin Norrbottenin tautitilanne on edelleen huono (14 vuorokauden ilmaantuvuus noin 800 / 100 000). Maailmanlaajuisesti covid-19-pandemia ei osoita laantumisen merkkejä. Tapausten lukumäärä on ollut nousussa jo yhdeksättä viikkoa peräkkäin (WHO Weekly epidemiological update on COVID-19 4.5.2021).

Kansallinen ohjaus terveystarkastuksista rajanylityspaikoilla

Sosiaali- ja terveysministeriön 3.2.2021 antamassa ohjauskirjeessä Koronavirustartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä (VN/2763/2021) todetaan, että covid-19-tapausten ilmaantuvuus useissa maissa on moninkertainen Suomeen verrattuna, jolloin

oleskelu näissä maissa sisältää Suomen tilanteeseen nähden selvästi suuremman covid-19-tartunnan riskin. SARS-CoV-2-virusmuunnokset voivat yleistyessään aiheuttaa aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja johtaa terveydenhuollon ylikuormittumiseen. Kirjeen mukaan hallitus päätti valtioneuvoston yleisistunnossa 22. tammikuuta 2021 sekä rajaliikenteen että testaamis- ja karanteenisuositusten kiristämisestä. Näillä toimilla pyritään torjumaan koronaepidemian kasvun kiihtyminen uudelleen sekä virusmuunnoksen leviäminen Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriön 26.2.2021 antamassa ohjauskirjeessä Koronavirustartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä (VN/5304/2021) viitataan ministeriön 3.2.2021 lähettämään kirjeeseen ja todetaan muun muassa, että toimintaa on syytä edelleen tehostaa. Sosiaali- ja terveysministeriön antaman ohjauskirjeen (Pakollista terveystarkastusta ja tietojen antamista koskevat muutokset tartuntatautilaissa, 30.3.2021) mukaan Suomeen saapuvien henkilöiden mukana mahdollisesti leviävien tartuntojen torjunta on keskeistä epidemian ja muuntuneiden virusten leviämisen estämiseksi. Vaikuttava, tarkoituksenmukainen ja oikeasuhtainen tartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä on mahdollista vain viranomaisten ja muiden rajanylityspaikoilla toimivien tahojen kiinteällä yhteistyöllä, jossa huomioidaan myös paikalliset olosuhteet. Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa, että nykyisessä epidemiatilanteessa on välttämätöntä, että aluehallintovirastot tekevät Suomeen saapuvia matkustajia koskevat tartuntatautilain 16 §:n mukaiset päätökset THL:n suositukset huomioiden ja edellyttää kaikkia toimivaltaisia viranomaisia toimimaan tilanteen edellyttämällä tavalla ja käyttämään kaikkia tartuntatautilain mahdollistamia toimivaltuuksiaan epidemian leviämisen estämiseksi. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos on antanut 4.2.2021 ja 29.3.2021 suosituksen rajalla tehtäviin testauksiin uusien helposti tarttuvien SARSCoV-2-muunnosten leviämisen estämiseksi.

Terveystarkastusten sisältö

Sosiaali- ja terveysministeriön 30.3.2021 antaman ohjauskirjeen mukaan kunnat huolehtivat terveystarkastuksen järjestämisestä. Terveystarkastuksen sisällön arvioi terveystarkastusta tekevä terveydenhuollon ammattihenkilö. Tarkastukseen tulee sisältyä

esimerkiksi covid-19-testi aina, kun se katsotaan tarpeelliseksi. Terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi myös, onko tarvetta muille toimenpiteille tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, kuten karanteeni- ja eristyspäätöksille. Päätöksen karanteeniin asettamisesta tai eristämisestä tekee tartuntataudeista vastaava lääkäri. Terveystarkastuksen yhteydessä myös kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan päätöksen myöhemmästä pakollisesta terveystarkastuksesta, joka sisältää covid-19-testin. Pakollisten terveystarkastusten sekä niihin mahdollisesti liittyvien tutkimusten välttämättömyyttä tulee arvioida myös lapsen edun näkökulmasta. Suomea sitovat monet lapsia koskevat kansainväliset sopimukset, jotka tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa, ja esimerkiksi kohdennettaessa ja toteutettaessa pakollisia terveystarkastuksia.

THL suosittelee, että kaikki riskimaista tulevat matkustajat ohjataan koronatestiin rajanylityspisteellä. Mikäli rajanylityspisteellä ei ole näytteenottomahdollisuutta, tulee testiin hakeutua matkustajan oleskelu- tai asuinkunnassa noin vuorokauden sisällä maahantulosta.

Matkustajaa ei tarvitse ohjata testiin, jos hänellä on esittää negatiivinen tulos enintään 72 tuntia ennen maahantuloa otetusta koronavirustestistä (PCR- tai antigeenitesti) tai luotettava todistus sairastetusta covid-19-infektiosta (jos sairaudesta on alle kuusi kuukautta aikaa). THL suosittaa, että lähtömaasta riippumatta kaikki matkustajat, joilla on covid-19-tautiin sopivia oireita, tulee aina ohjata terveystarkastukseen ja koronavirustestiin. Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välillä säännöllisessä työmatkaliikenteessä kulkevia ei ohjata testeihin jokaisen rajanylityksen aikana. Heidän kohdallaan hyväksytään negatiivinen koronavirustestitodistus, jos testi on otettu alle 7 vuorokautta ennen rajanylitystä.

Lisäksi THL suosittelee, että rajanylityspaikan terveysviranomaiset keräävät ja toimittavat riskimaista tulevien, terveystarkastukseen osallistuvien matkustajien henkilö- ja yhteystiedot oleskelu- tai asuinpaikkakunnan tartuntatautiviranomaisille, jotka ohjaavat matkustajat vielä toiseen koronavirustestiin aikaisintaan 72 tunnin kuluttua maahantulosta. Jos matkustaja oleskelee maassa alle 72

tuntia tai jos matkustaja on sairastanut covid-19-infektion, tietoja ei kerätä 72 tunnin testiin ohjaamista varten. Virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi määrätä henkilön 14 vuorokauden mittaiseen karanteeniin, mikäli mahdollisen tartunnan leviämisen estämistä ei voida luotettavasti muuten varmistaa.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäiseminen on yhteiskunnallisesti tärkeää, jotta kansalaisten perusoikeuksia elämään ja turvallisuuteen voidaan turvata. Covid-19-tartuntojen leviämisen ehkäisemisessä tartunnanlähteiden ja tartunnalle altistuneiden henkilöiden tunnistaminen ja jatkotartuntojen estäminen ovat keskeisiä keinoja.

Lapin aluehallintoviraston toimialueella kunnat ja kuntayhtymät ovat järjestäneet vapaaehtoisia terveystarkastuksia maahantulijoille. Huhti–toukokuun 2021 vaihteeseen saakka terveystarkastukset ovat toteutuneet vapaaehtoisuuteen perustuen riittävän hyvin epidemian hallinnan kannalta. Terveystarkastusten järjestäjiltä saatujen tietojen mukaan niiden maahantulijoiden määrä, jotka eivät osallistu vapaaehtoisiin terveystarkastuksiin, on ollut viime viikkoina kasvussa. Torniossa kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri on tehnyt tartuntatautilain 16 §:n mukaisia yksilöllisiä päätöksiä pakollisesta terveystarkastukseen osallistumisesta.

Tornion rajanylityspaikka on Lapin maakunnan vilkkain. Sen kautta Suomeen tulee tällä hetkellä noin 3500 henkilöä vuorokaudessa. Liikennemäärät ovat viime viikkoina olleet kasvussa.

Koronavirusinfektio on yleisvaarallinen tartuntatauti, jolle suuri osa väestöstä on edelleen altis. Tähän nähden, ja kun otetaan huomioon lähialueiden tautitilanne, Tornion rajanylityspaikan kautta Suomeen tulevien suuri määrä, vilkastunut rajaliikenne ja vähentynyt halukkuus osallistua vapaaehtoiseen terveystarkastukseen, aluehallintovirasto katsoo välttämättömäksi määrätä tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki Tornion kaupungin alueella sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen tulevat

osallistumaan pakolliseen Tornion kaupungin järjestämään terveystarkastukseen.

Tässä päätöksessä riskimaista tulevilla henkilöillä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen Suomeen tuloa oleskelleet maassa, jonka 14 vuorokauden koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä.

Määräys ei kuitenkaan koske vuonna 2008 tai sen jälkeen syntyneitä lapsia eikä kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään eikä henkilöitä, joilla on esittää negatiivinen tulos enintään 72 tuntia ennen maahantuloa otetusta koronavirustestistä tai luotettava todistus alle kuusi kuukautta sitten sairastetusta covid-19-infektiosta eikä myöskään erityisryhmiä, joilla on paikallisten tartuntatautiviranomaisten kanssa sovitun menettelyn mukainen todistus. Tällaisia erityisryhmiä ovat esimerkiksi työn tai muun välttämättömän syyn vuoksi säännöllisesti rajan yli kulkevat sekä saamelaiset, jotka kulkevat toistuvasti rajan yli saamelaisen elinkeinon tai kulttuurin harjoittamisen vuoksi. Näiden erityisryhmien terveystarkastuskäytännöistä tulee sopia paikallisesti esimerkiksi siten, että henkilöt käyvät viikoittain koronatestissä.

Määräys on voimassa 14.5.2021–31.5.2021.

Jos terveystarkastukseen tartuntatautilain 16 §:n nojalla määrätty henkilö ei noudata hänelle asetettua velvoitetta, voi kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri pyytää virka-apua tartuntatautilain 89 §:n nojalla.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että jos henkilö kieltäytyy osallistumasta tässä päätöksessä määrättyyn pakolliseen terveystarkastukseen, rikoslain 44 luvun 2 §:n säännökset voivat tulla sovellettavaksi. Rikoslain 44 luvun 2 §:n mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tartuntatautilain 16 §:ssä tarkoitettua pakollista terveystarkastusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveydensuojelurikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Perustuslaki (731/1999) 7, 10 ja 22 §
Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 14, 15, 16, 22, 60, 88 ja 89 §
Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voi tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin perusteella hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on tämän päätöksen liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antavat tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Sari Kemppainen (puh. 0295 017 350 tai sähköposti sari.kemppainen@avi.fi) ja johtaja Leena Räsänen (puh. 0295 017 385, sähköposti leena.rasanen@avi.fi).

Ylijohtaja Kaisa Ainasoja

Johtaja Leena Räsänen

LIITE Valitusosoitus

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Lapin aluehallintovirastossa 31.5.2021 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Alueen kunnat ja kuntayhtymät
Lapin sairaanhoitopiiri
Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri
Rajavartiolaitos
Lapin poliisilaitos
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö
Saamelaiskäräjät
Pohjoiskalotin rajaneuvonta

Maksutta

Tämä asiakirja LAAVI/726/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAAVI/726/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ainasoja Kaisa 11.05.2021 13:06

Esittelijä Räsänen Leena 11.05.2021 13:03